

Från ett Ankare till stjärnhimlen – så gör vi i mottagandet av ensamkommande flyktingbarn i Skellefteå

Pär Åhdén

Enhetschef för Barn & Ungdomsenheten, IFO, Skellefteå Kommun. Kontakt: par.ahden@skelleftea.se, mobil: 070-6410611

En historisk beskrivning inleds om Skellefteå kommuns aktivitet och engagemang samt ansvar för den svenska flyktingmottagningen. Idag finns fem grupper för ensamkommande flyktingbarn i kommunen. Personalen jobbar utifrån ett salutogent perspektiv med devisen ”Du är kapabel och har förmågor, Du kan ta ansvar och vi förväntar oss att Du tar ansvar – vi litar på Dig”. Resultat på de totalt 94 ungdomar som mottagits visar att personalens förhållningssätt ger resultat. Sextiofyra ungdomar har stannat i Skellefteå och 30 har flyttat till annan kommun. Sjuttio ungdomar studerar, 16 arbetar, fem är föräldralediga och tre har ännu inte valt inriktning.

Abstract: In Skellefteå municipality, we have experience of working with refugees and unaccompanied children since 1987. Up to 2003 we only dealt with children who had a residence permit. In order to improve our work with children, in 2003 we provided sheltered living for children seeking asylum and started to evaluate our reception of these children and our work method. We discovered Aaron Antonovsky and his work and writings, with the emphasis on strength and health. Since 2003 we have had a number of seminars and an ongoing discussion on this subject. We understand more and more of the process and are convinced that this is the right approach. This is a unending process and with the help of our children we will be able to make our method even more suitable.

Historik

Det började med Jörns flyktingförläggning någon gång i början av 1980-talet. Att det började där beror på att förläggningsen blev ett gott exempel på hur man kan ta emot flyktingar på ett bra sätt samtidigt som mottagandet gav arbetstillfällen till bygden. Många fast boende engagerade sig i mottagandet vilket i sin tur gav bra

rennomé i hela kommunen för arbetet med flyktingmottagning.

Nästa steg blev att kommunen öppnade 1987 ett boende för barn med permanent uppehållstillstånd (PUT). Boendet benämndes Ankaret. Under perioden 1987 till 2002 togs ca 150 barn emot på Ankaret. Boendet fungerade också bra och innebar att

de goda ”vibbarna” runt flyktingmottagning ytterligare förstärktes.

Kommunen har också under många år haft avtal med staten om mottagande av kvot- flyktingar. Under mitten av nittiotalet tog kommunen emot ca 500 flyktingar/år, under de senare åren har flyktingmottagandet legat på ca 200 flyktingar/år.

Till allt detta skall också läggas att Migrationsverket (MI) sedan början av 2000-talet haft mottagning i kommunen av ensamstående asylsökande vuxna och barnfamiljer. I dagsläget har verket 750 platser i kommunen för denna grupp.

Utifrån denna korta historieberivning kan man se att Skellefteå kommun alltid aktivt och engagerat tagit sitt ansvar för den svenska flyktingmottagningen.

Media storm

Efter nyåret 2002 drogs det igång en animerad diskussion i samtliga medier på det nationella planet angående hur vi i Sverige tog emot ensamkommande barn och ungdomar. MI var den myndighet som hade ansvaret för mottagandet och fick mycket negativ kritik under denna media storm. En del av kritiken var berättigad, en del inte. Den berättigade kritiken handlade, som jag ser det, om två saker: den ena en rent juridisk fråga, den andra om platsantal och mottagande.

Den juridiska frågan rörde egentligen MI:s interna sekretess. Eftersom grupphemmen inom MI inte räknades

som självständiga verksamhetsgrenar inom verket fanns ingen sekretess mellan de som utredde barnens asylskäl, och den personal som arbetade med barnen på grupphemmen. Det var till och med så illa att de som arbetade på grupphemmen hade en uppgiftsskyldighet till dem som utredde asylskälen. Samtidigt var det ju aningen befängt att anklaga MI:s personal för att de följde gällande lagstiftning.

Den andra kritiken handlade om platsantal och mottagande. MI hade sina 150 platser för dessa barn. Var det fullt så var det fullt och kom det fler barn än platser så var det bara att ta emot även dessa. Självklart innebar detta att kvaliteten i mottagandet påverkades när beläggningen oftast var över 100 procent. Detta fick också till följd att personalomsättningen, kompetensen och kontinuiteten påverkades negativt.

När den värsta stormen bedarrat fick vi en förfrågan av MI att starta ett grupphem till för barn med PUT. Eftersom vi redan hade lång erfarenhet av att arbeta med dessa barn svarade vi ganska omgående ja på denna förfrågan. Vi kunde ta emot de första barnen i det nya boendet i början av september 2002.

Starten av Origo – det första asylboendet i kommunal regi i Sverige

Innan semestern 2002 fick vi även en sondering från MI att starta upp ett boende för ensamkommande asylsökande barn och ungdomar. I augusti

kom så representanter från verket till Skellefteå och ställde en mer formell fråga om att starta detta boende. Eftersom vi inte hade någon erfarenhet av att ta emot och arbeta med asylsökande barn blev vårt svar att vi ville göra en liten förstudie av vad detta skulle innebära innan vi gav ett bestämt svar.

Förstudien innebar att jag tillsammans med en behandlingsassistent från Ankaret gjorde ett studiebesök på MIs boende för ensamkommande barn och ungdomar i Carlslund. Carlslund var då ett av fem boenden för ensamkommande barn och ungdomar som fanns i Sverige och samtliga drevs av MI. Totalt hade MI tillgång till 150 boendeplatser på dessa fem boenden.

Vi hade förberett oss väl innan vi åkte till Carlslund och hade därför med oss en mängd frågor som vi ville ha svar på. Vi fick svar på alla frågor vi hade kring personalbemanning och utbildning, god man, hälsoundersökning, nattpersonal, handlingsplaner, ersättningsnivåer, kontaktpersoner, lokaler, skolan, psykologinsatser, socialtjänstens ansvar, barnens mående m.m.

Väl hemma i Skellefteå kom vi ganska snabbt fram till att vi ville starta upp ett boende för asylsökande i kommunal regi. Vi kom fram till att PUT-hem och asylhem var både väldigt lika och olika varandra. Likheten såg vi i att det handlade om boende för barn och allt vad det innebär, barn med olika bakgrund och mognad, och inte minst tonåringar. Olikheten handlade mycket om att arbeta med asylsökande

barn som var helt nya i landet. Barnen som bodde på våra PUT-hem hade ju redan vistats i Sverige under en tid innan de kom till våra boenden. Så vi hade många funderingar om språket, skolan, god man, introduktion och integration.

I mitten av december 2002 var så alla formella beslut tagna för ett igångsättande. En föreståndare/chef anställdes i början av januari. Dennes uppgift blev att hitta lämplig lokal, anställa personal, utrusta lokaler och hinna ”prata” ihop sig med personalen. Allt detta tog självklart tid men i slutet på april 2003 togs de första asylsökande barnen emot.

Rädda barnen – aktiv aktör

Under media stormen ett drygt år tidigare, hade Rädda Barnen varit en mycket aktiv aktör. På något sätt hade de fått vetskap om att vi skulle starta Origo och ställde därför en formell fråga om att få vara med under uppbyggnaden vilket sedan skulle sammanställas i två rapporter.

Eftersom Origo hörde hemma inom socialtjänsten och boendet i formell mening var ett Hem för Vård eller Boende (HVB) lyfte vi frågeställningen till Socialnämnden. Socialnämnden ställde sig positiva till Rädda Barnens förfrågan. Ur verksamhetsperspektivet var det med en ”skräckblandad förtjusning” som vi välkomnade Rädda Barnen. Förtjusningen var trots allt mycket större än skräcken för vi hade tidigt förstått att Rädda Barnens

perspektiv var enbart barnperspektivet. Vi hade många fler perspektiv att ta hänsyn till såsom ekonomi-/ personal-/ verksamhet-/ arbetsmiljö-/ och barnperspektivet. Utmaningen för oss var att balansera alla dessa perspektiv men där vi trots allt arbetade aktivt för att barnperspektivet skulle vara det viktigaste.

Ny förfrågan

Sommaren 2003 kom och gick. Vi hade nu tre boenden för ensamkommande barn och ungdomar. Anka-ret och Norrskenet var för barn med PUT, och Origo för asylsökande barn. Dessa boenden fungerade mycket bra och på Origo fungerade det nästan onaturligt bra. Barnen som kommit trivdes bra och personalen likaså. I princip fanns inga konflikter eller andra oroshärdar.

Vi hade nu 16 platser för barn med PUT och 12 platser för asylsökande barn.

I början av augusti fick vi ytterligare en förfrågan från MI om att starta ett boende för yngre asylsökande barn. Eftersom Origo fungerade mycket väl och vi hade möjlighet att lägga ner ett akut- och utredningshem som drevs enbart av Skellefteå kommun svarade vi ganska snabbt ja på denna förfrågan.

Falmarksgårdens asylhem tog emot sitt första asylsökande barn i mitten av december 2003. Samtlig personal som tidigare arbetade på akut- och utredningshemmet erbjöds fortsatt anställning på det nya asylhemmet. Samtliga tackade ja till erbjudandet och ställde mycket snabbt om från

den tidigare verksamheten till att bli ett asylboende.

I samband med att Falmarksgården tog emot sitt första barn började även de asylsökande barnen på Origo att må sämre. En stark bidragande orsak till detta var att besluten angående barnens asylansökan dröjde. I december, åtta månader efter vi hade startat Origo hade inte ett enda barn fått något beslut. Självklart påverkade detta barnens mående och dessutom hade vi fått uppgifter om att utredningstiden skulle vara mellan tre och fyra månader.

Förhållningssätt, lagstiftning och måldokument

Under alla de år vi haft enbart Anka-ret i kommunen hade vi endast tagit emot barn med permanent uppehållstillstånd. Dessa barn hade då alltid bott en längre tid på något annat boende i någon annan kommun i Sverige. Den juridiska delen av mottagande under denna tid var väldigt enkel. Vi tog emot barnen i boendet och såg till att barnen fick en god man, om de inte redan hade en god man. Vi fortsatte att ta emot barnen på samma sätt även när Norrskenet startats. Men vi började mer och mer inse att den juridiska frågan runt de ensamkommande barnen och ungdomarna faktiskt var en fråga som vi måste sätta oss in i ordentligt.

När vi nu också, och ganska plötsligt, hade fyra boende för ensamkommande barn och ungdomar, startade vi en process under senhösten 2003 för att

ta fram ett måldokument. Syftet med måldokumentet skulle vara dels att fokusera arbetet med barnen, hur ska vi arbeta, vilka tankar och målsättningar ska vi ha. Syftet skulle också vara att använda dokumentet som en del i utbildning, utveckling och förnyelse av arbetet samt också ha ett dokument där vi kunde presentera våra tankar och vårt arbete för utomstående. Så från slutet av 2003 till slutet av 2004 använde vi mycket av tiden till att dels diskutera vårt måldokument, men även hur vi skulle hantera den juridiska aspekten av både mottagandet och den fortsatta handläggningen av barnen.

Juridiken och handläggningen

Som jag tidigare nämnt hade vi ett väldigt enkelt och obyråkratiskt mottagande av de ensamkommande barnen och ungdomarna i många år. Under 2004 kom vi fram till att de ensamkommande flyktingbarnen skulle handläggas precis som vilka andra barn som helst som var övergivna av sina vårdnadshavare. I ljuset av hur vi arbetar i dag med utredningar, handläggning och dokumentation kan man konstatera att det enkla ibland kan vara det svåra.

Innebörden av att de ensamkommande barnen och ungdomarna skulle handläggas som alla andra barn, som är i behov av insatser från socialtjänsten, var att det blev självklart att vi behövde resurser till detta. Nu skulle alla dessa barn på våra boenden utredas. Det skulle fattas placeringsbeslut, beslut om god man och särskild förordnad vårdnadshavare. När barnen fick

permanent uppehållstillstånd skulle ny utredning och nytt placeringsbeslut tas. Placeringen skulle omprövas var sjätte månad, något enstaka yngre barn skulle till familjehem m.m. När vi väl hade förstått hur den juridiska hanteringen av barnen skulle gå till ordnade vi till både resurser och kompetens snabbt.

Måldokumentet

Om man tittar i backspegeln så är kanske arbetet med måldokumentet något av det viktigaste vi gjort. Vi började våra samtal med att definiera ett övergripande mål och ett övergripande förhållningssätt.

Vårt övergripande mål blev: *Utifrån ett salutogent synsätt stärka och utveckla varje individs förmågor.* För att förtydliga vad vi menade skrev vi också ”Innebörden av detta, och signalen vi vill ge till barnen är – Du är frisk - Du är kapabel och har förmågor. Du kan ta ansvar och vi förväntar oss att Du tar ansvar – vi litar på Dig. Innebörden av detta perspektiv är också det omvända – har Du behov av hjälp eller av större dignitet skall vi hjälpa Dig så långt vi kan, vill Du inte ta det ansvar Du förmår arbetar vi med detta, agerar Du så att vi inte kan lita på Dig arbetar vi med detta.”

När vi reviderade vårt måldokument efter ett år tog vi bort –” Du är frisk”. Anledningen till det var att ibland kopplades detta till någon form av friskhet utifrån både ett fysiskt och psykiskt perspektiv. Vi förstod ganska snabbt att det salutogena inte handlar om friskt eller sjukt där man

är antingen eller. Det salutogena förhållningssättet handlar mer om att vi alltid befinner oss någonstans på en skala där ytterligheterna är sjukdom och friskhet. Man kan alltså arbeta utifrån ett salutogent förhållningssätt även med en människa som ligger med respirator och bara kan blinka med höger öga.

Vårt övergripande förhållningssätt blev: *”Utifrån ett humanistiskt perspektiv skapa så god grund som möjligt i det svenska samhället.”* Vårt förtydligande till detta blev:

- ”Vi skall arbeta på ett sådant sätt att barnen får insikt i och förståelse för de humanistiska och demokratiska grunder och värderingar som det svenska samhället bygger på, vilket innebär alla människors lika värde, allas rättigheter och i lika hög grad allas skyldigheter.
- Vi skall arbeta på ett sådant sätt att barnen ges möjlighet att skaffa sig den kompetens som behövs för introduktion/integration i det svenska samhället. Detta innefattar en bra skolgång och ett bra stöd i studierna, tillgång till aktiv fritid, många kontaktytor i det svenska samhället, och ett tryggt boende.”

Förutom vårt övergripande mål och förhållningssätt diskuterade vi oss fram till elva olika rubriker, där vi under varje rubrik kortfattat beskrev hur vi arbetar och tänker med just den frågan. Varje rubrik inleddes med – Så arbetar vi med. Rubrikerna blev – mottagandet, god man/särskild förordnad vårdnadshavare, introduktion/integration, skolan, barnens eko-

nomi, utflyttning, barn som har större behov, avvisningsbeslut, uppföljning/utvärdering, fortbildning för personalen samt grupphemmens budget (se ruta).

Oavsett vilken verksamhet det än gäller tror jag det kan vara en god idé att ta fram ett gemensamt måldokument där man analyserar arbetsområden, tar fram mål och samtalar om förhållningssätt. Vinsterna i ett sånt arbetssätt är många och berikande. Dels fördjupar man diskussionen och ”tänket”. Vi får något att förhålla oss till som både förenar och uppmanar till oliktankande. Där det ”tänks lika, tänks det lite”, tycker jag är en bra devis att hålla sig till. Den årliga revideringen kräver också att vi tittar över det vi gjort och tänkt och att vi förbättrar det som inte var så bra.

Det salutogena förhållningssättet och tänket - teorin

Upphovsman till det salutogena perspektivet är en israelisk professor i medicinsk sociologi som hette Aaron Antonovsky [1]. Antonovskys utgångspunkt var att hälsa/sjukdom är en mångdimensionell företeelse där hälsa/sjukdom är ett kontinuum, dvs. inte ett antingen eller tillstånd. Det salutogenetiska perspektivet innebär, enligt Antonovsky, att alla faktorer som vidmakthåller eller skapar god hälsa är av intresse, samt att detta samtidigt innebär att man ser till individens hela livssituation.

I det salutogena perspektivet utifrån Antonovskys teori är begreppet KASAM centralt. KASAM står för – Känsla av sammanhang. Begreppet KASAM definieras i sin helhet som ”Känslan av sammanhang är en global hållning som uttrycker i vilken utsträckning man har en genomträngande och varaktig men dynamisk känsla av tillit till att (1) de stimuli som härrör från ens inre och yttre värld under livets gång är strukturerade förutsägbara och begripliga, (2) de resurser som krävs för att man skall kunna mota de krav som dessa stimuli ställer på en finns tillgängliga, och (3) dessa krav är utmaningar, värda investering och engagemang” (sid. 41). Det är också viktigt att förstå att delbegreppen inte ses som självständiga enheter utan står i relation till varandra.

Så har vi arbetat i praktiken

Utan att vara alltför vidlyftig kan man nog påstå att vi startade vår salutogena resa med väldigt lite teoretisk förankring. Vi förkovrade oss under resans gång i den teoretiska salutogenesen och fick många gånger i efterhand bekräftat, i teorin, att vi gör och tänker rätt.

Ur vårt perspektiv handlar det salutogena mycket om att utgå från att de barn vi tar emot faktiskt är kompetenta, kunniga, och ansvarstagande och att vi också i praktisk handling arbetar så. Samtidigt får vi inte bli så blinda i vårt salutogena tänk att vi inte ser eller arbetar med de barn som har större behov av insatser från andra vårdgiva-

re, t.ex. psykiatri eller somatisk sjukvård. Går vi omkring och hävdar att ett salutogent perspektiv innebär inga problem i arbetet med barnen kommer vi att bli syniska översittare som skall göra något annat.

Det sunda salutogena arbetet innebär att möta barnen där barnen är och sätta upp mål som är realistiska att nå. Realistiska mål innebär i sammanhanget att målen inte är för höga och inte för låga. För höga krav och förväntningar innebär att man bäddar för misslyckande. För låga krav och förväntningar innebär att man behandlar barnen ”som om barnen inte har förmågor”. Ska jag spetsa till det lite grann tror jag det är bättre att ha för höga än för låga mål, krav och förväntningar. Är man en god pedagog går det att vända de för höga kraven till något positivt, även om det kanske inneburit ett misslyckande. För låga förväntningar innebär många gånger att signalen till mottagaren blir ”du har inte förmågan, du klarar inte så mycket, du är inte mycket att räkna med”. Sådana signaler ska man akta sig för.

För att komplicera bilden en aning tror jag att för oss ”svenskar” ligger ett omhändertagande arbetssätt/förhållningssätt mycket närmare och enklare till än ett salutogent förhållningssätt. Ett omhändertagande arbetssätt ställer också betydligt mindre krav på professionen – i detta sammanhang. Som personal ordnar du och fixar, lägger till rätta och arbetar betydligt mer än den som egentligen borde få göra jobbet, vilket i detta

sammanhang är barnet. Arbetar man utifrån det salutogena arbetssättet är det av central vikt att du vet varför du gör det du gör eller varför du inte ska göra det du inte ska göra. Självklart innebär även det salutogena arbetssättet att du ibland skall vara väldigt omhändertagande – skillnaden är att du vet varför, hur och när.

Då det gäller arbetet med ensamkommande flyktingbarn är det viktigt att förstå att samtliga barn som kommit till oss i Skellefteå mår psykiskt dåligt. *Och det är fullständigt normalt.* Tänk dig själv in i situationen att du som 16-åring skulle skickats iväg till ett helt främmande land och alldeles ensam, - att lämna föräldrar, syskon, vänner, skola, hembygd, allt det som var kärt, bekant och viktigt. Visst skulle både du och jag må dåligt?

Men att må dåligt i en sådan situation är väl alldeles normalt och tecken på en normal utveckling av personligheten? Därför är det viktigt, utifrån salutogenesen, att förhålla sig rätt till barnens psykiska mående. Att patologisera, medicinera, och gärna institutionalisera är att göra dessa barn en riktig björntjänst.

Arbetet stöds i Rädda Barnens rapporter

Rädda Barnen har presenterat två rapporter från sitt arbete hos oss. Den första rapporten "Att möta de ensamkommande barnen" kom hösten 2004 [2], den andra rapporten "Vem tar ansvar för de ensamkommande barnen" kom hösten 2005 [3]. Rapporterna finns att läsa, eller beställa, på Rädda

Barnens hemsida, www.rb.se.

Jag ska citera två stycken från den andra rapporten från Rädda Barnen med titeln "Vem tar ansvar för de ensamkommande barnen" (2005) och som för mig blev ett gott betyg från Rädda Barnen: "Dessa teorier (Antonovskys teori) har personalen omsatt i den konkreta verkligheten. För att sammanhanget skall få en mening, ser man till att barnen och ungdomarna går i skolan, deltar i fritidsaktiviteter och föreningsliv. Man ordnar boendet så hemligt som möjligt. Man har ett nära samarbete med varje barns god man. Man satsar på att bygga upp ett hållbart socialt nätverk runt varje barn. I det individuella perspektivet arbetar man med att betona varje barns eller ungdoms egen kompetens och resurser. Integrationen beskriver man som en process där både ungdomen och omgivningen ingår, eller som personalen på Origo uttrycker sig i det pedagogiska arbetet med ungdomarna: "*Vi måste mötas på mitten av bron*" (sid. 28).

Skellefteå kommun presenterar de olika verksamheterna på sin hemsida, www.skelleftea.se. Där uttrycks också en önskan att de ensamkommande barnen och ungdomarna skall välja att stanna i kommunen om de får uppehållstillstånd i Sverige. "Förhoppningen är även att vi lyckas så bra i arbetet med dessa barn, att de väljer att även fortsättningsvis bosätta sig i kommunen". De ensamkommande barnen och ungdomarna kan känna sig välkomna."

Exempel på resultat

Jag ska avsluta min artikel med att visa vad samtliga ungdomar gör som flyttat ut från våra boenden, fyllt 18 år och haft permanent uppehållstillstånd (samtliga sedan 2003). Totalt handlar det om 94 ungdomar. Sextio-fyra bor kvar i Skellefteå och 30 har flyttat till annan kommun. Sjuttio studerar, 16 arbetar, fem är föräldralediga och tre har ännu inte valt inriktning.

Jag tycker att ovanstående siffror är ett bra belägg för att vårt devis är riktigt gällande de ensamkommande barnen

och ungdomarna - *Du är kapabel och har förmågor, Du kan ta ansvar och vi förväntar oss att Du tar ansvar – vi litar på Dig.*

Referens

1. Antonovsky, Aaron, Hälsan Mysterium. Stockholm: Natur och Kultur, 2005.
2. Rädda Barnen. Att möta de ensamkommande barnen. 2004. www.rb.se
3. Rädda Barnen. Vem tar ansvar för de ensamkommande barnen. 2005. www.rb.se.

Så arbetar vi med övergripande mål och förhållnings-sätt

1. Så arbetar vi med mottagandet

Positivt och empatiskt bemötande
Kontaktpersoner utses
Inskrivning i skola
Genomgång av utrustningsbehov
Hälsoundersökning

2. Så arbetar vi med god man/särskild förordnad vårdnadshavare

Tillhandahåller stöd, hjälp, utbildning och annan support

3. Så arbetar vi med introduktion/integration

Upprättande av introduktions-/integrationsplan som bl.a.:
Känsla av livssammanhang, här och nu frågor, språkkunskaper, bakgrund, religion, fritidsintressen, studieplanering, m.m.

4. Så arbetar vi med skolan

Omgående svenskundervisning
Kontinuerlig kontakt med skolpersonal
Stöd till god man i kontakten med skolan
Sommarskola till alla barn

5. Så arbetar vi med barnens ekonomi

Lära barnen om budget, sparande, ekonomisk planering

6. Så arbetar vi med utflyttning

Vi arbetar på lite olika sätt beroende på omständigheterna: Barnen/ungdomarna kan 1. Flytta till eget boende i kommunen, 2. Till annan kommun, 3. Utflyttning innan 18 år, ex. familjehem, 4. Flytt till Migrationsverkets anläggning p.g.a. att man fortfarande är asylsökande och då fyllt 18 år, 5. Avslag på ansökan om uppehållstillstånd och skall avvisas, 6. S.k. Dublin ärende – har tidigare sökt asyl i annat land inom EU och skall skickas tillbaka

7. Så arbetar vi med barn som har större behov

Upparbeta goda kontakter med alla aktörer som kan ta vid/komplettera grupphemspersonalens kompetens ex. BUP, skola, övrig socialtjänst

8. Så arbetar vi med avvisningsbeslut

Upparbetat kontaktnät runt varje barn

Engagerade gode män

Väl förberedd personalgrupp

I tidigt skede av mottagandet prata med barnen om hemlandet och känslor inför ev. avvisning

Väl upparbetat och fungerande samarbeta med Migrationsverket

9. Så arbetar vi med uppföljning/utvärdering

Dokumenterar barnens egna upplevelser av vistelsen på grupphemmen samt deras fysiska och psykiska hälsa

10. Så arbetar vi med fortbildning för personalen

Grupphemmen har olika utbildningsbehov

Stor frihet under ansvar

Samordning.

11. Så arbetar vi med grupphemmens budget

Stor frihet utifrån Socialnämndens mål, avtalen med Migrationsverket forma den verksamhet man ansvarar för inom given budgetram

Intresserad läsare är välkommen att kontakta författaren för mer information om måldokumentet.